

ДОДАТКОВІ РОЗДІЛИ ЛІНІЙНОЇ АЛГЕБРИ

Викладач: к.ф.-м.н. Гречнева Марина Олександрівна

Кафедра: кафедра загальної математики, 1 корпус, ауд. 21-А

E-mail: grechnevamarina@gmail.com

Телефон: 0977303274

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти	Математика Бакалавр						
Статус дисципліни	Нормативна						
Кредити ECTS	4	Навч. рік	2022-23	Рік навчання	4	Тижні	10
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів ¹	6	Лекційні заняття –16 Практичні заняття - 20 Самостійна робота – 84			
Вид контролю	Залік						
Посилання на курс в Moodle	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4934						
Консультації:	Особисті, за розкладом, 21-А(1 корпус)						

ОПИС КУРСУ

Метою викладання навчальної дисципліни «Додаткові розділи лінійної алгебри» є узагальнення та систематизація основних ідей, реалізація яких відбувалась в рамках лінійної алгебри.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Додаткові розділи лінійної алгебри» є формування у студентів знань з питань:

- методи обчислення визначників n -го порядку: зведення до трикутного вигляду, метод рекурентних співвідношень та ін.;
- умови зведення матриці до жорданової та фробеніусової форм;
- теорему про зведення пари квадратичних форм до канонічного вигляду;
- означення евклідового лінійного простору, спряженого лінійного простору, ортогональних перетворень, лінійного многовиду, узагальнення теорем, формул елементарної математики на випадок евклідових просторів довільної розмірності;
- означення унітарного лінійного простору, нормальних перетворень унітарних просторів та їх властивості.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможє:**

- обчислювати визначники n -го порядку різними методами;
- знаходити жорданову та фробеніусову форми числової матриці;
- зводити пару квадратичних форм до канонічного вигляду;

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

- розв'язувати основні типи задач для ортогональних перетворень евклідових лінійних просторів;
- розв'язувати основні типи задач для унітарних перетворень унітарних лінійних просторів.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Матеріали на платформі Moodle

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=4934>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи:

- 1) Тестування в Moodle на засвоєння теоретичних знань
- 2) Виконання індивідуальних завдань (оформлюється в окремому зошиті, здається на перевірку після проходження кожної теми)

Підсумкові контрольні заходи:

- 1) Підсумковий тест.
- 2) Залікова письмова робота (max 20 балів). Типовий приклад та вимоги до оцінювання залікової роботи у відповідному розділі дисципліни в Moodle.

Контрольний захід		Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)			60
Змістовий модуль 1 (розділ 1)	Тестування	тиждень 2	1
	Розв'язання індивідуальних завдань	тиждень 1	6
Змістовий модуль 2 (розділ 2)	Тестування	тиждень 4	1
	Розв'язання індивідуальних завдань	тиждень 3	6
Змістовий модуль 3 (розділ 3)	Тестування	тиждень 5	1
	Контрольна робота 1	тиждень 5	15
Змістовий модуль 4 (розділ 4)	Тестування	тиждень 7	1
	Розв'язання індивідуальних завдань	тиждень 6	6
Змістовий модуль 5 (розділ 5)	Тестування за темою	тиждень 9	1
	Розв'язання індивідуальних завдань	тиждень 8	6
Змістовий модуль 6 (розділ 6)	Тестування	тиждень 10	1
	Контрольна робота 2	тиждень 10	15
Підсумковий контроль (max 40%)			40
Підсумковий тест			20
Залікова письмова робота			20
Разом			100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тиждень 1,2 Лекція 1 Лекція 2 Практичне заняття 1 Практичне заняття 2	<i>Методи обчислення визначників n-го порядку.</i> Визначники n -го порядку. Визначник Вандермонда. Метод зведення визначника до трикутного вигляду. Метод зниження порядку визначника. Обчислення визначників за допомогою рекурентних співвідношень.	<i>Розв'язання індивідуальних завдань</i> <i>Тестування</i>	6 1
Змістовий модуль 2			
Тиждень 3,4 Лекція 3 Лекція 4 Практичне заняття 3 Практичне заняття 4	<i>Канонічна форма лінійного оператора.</i> Лінійні оператори. Характеристичний та мінімальний многочлени. Жорданова нормальна форма матриці лінійного оператора. Жорданів базис. Фробеніусова нормальна форма матриці лінійного оператора.	<i>Розв'язання індивідуальних завдань</i> <i>Тестування</i>	6 1
Змістовий модуль 3			
Тиждень 5 Лекція 5 Практичне заняття 5	<i>Білінійні та квадратичні форми.</i> Канонічний та нормальний види квадратичної форми. Зведення квадратичної	<i>Контрольна робота</i> <i>Тестування</i>	15 1

	форми до канонічного виду ортогональними перетвореннями. Зведення пари квадратичних форм до канонічного виду.		
Змістовий модуль 4			
Тиждень 6,7 Лекція 6 Практичне заняття 5 Практичне заняття 6	<i>Лінійні перетворення евклідових лінійних просторів.</i> Евклідів простір та його властивості. Скалярний добуток в евклідовому просторі. Лінійні перетворення евклідових лінійних просторів. Полярний розклад лінійного оператора. Спряжений та самоспряжений оператори. Добування кореня з додатного оператора.	<i>Розв'язання індивідуальних завдань</i> <i>Тестування</i>	6 1
Змістовий модуль 5			
Тиждень 8 Лекція 7 Практичне заняття 8	<i>Лінійні перетворення унітарних лінійних просторів.</i> Унітарний простір та його властивості. Скалярний добуток в унітарному просторі. Лінійні перетворення унітарних лінійних просторів. Унітарний оператор. Спряжене перетворення унітарного простору.	<i>Розв'язання індивідуальних завдань</i> <i>Тестування</i>	6 1
Змістовий модуль 6			
Тиждень 9,10 Лекція 8 Практичне заняття 9 Практичне заняття 10	Ермітово перетворення унітарного простору. Унітарне перетворення унітарного простору. Нормальне перетворення унітарного простору.	<i>Контрольна робота</i> <i>Тестування</i>	15 1

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бабич Ю. П. Вступ до лінійної алгебри. Дніпро : Видавництво ДНУЗТ, 2006. 314 с.
2. Бондарчук Ю.В., Олійник Б.В. Лінійна алгебра та аналітична геометрія. Київ : Видавництво Києво-могилянської академії, 2009. 150 с.
3. Курош А.Г. Курс высшей алгебры. Москва : Наука, 1975. 325 с.
4. Ильин В.А., Поздняк Э.Г. Линейная алгебра. Москва : Наука, 1984. 336 с.
5. Кострикин А.И., Манин Ю.И. Линейная алгебра и геометрия. Москва : Наука, 1986. 503с.

6. Александров П.С. Курс аналитической геометрии и линейной алгебры. Москва : Наука, 1979. 454 с.
7. Фадеев Д.К., Соминский И.С. Задачи по высшей алгебре. Санкт-Петербург : 2001.
8. Беклемишева Л.А., Петрович А.Ю., Чубаров И.А. Сборник задач по аналитической геометрии и линейной алгебре. Москва : Наука, 1987.
9. Проскуряков И.В. Сборник задач по линейной алгебре. Москва : Наука, 1974. 384 с.

РЕГУЛЯЦІЇ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Передбачається обов'язкове відвідування лекційних та лабораторних занять. Пропущені аудиторні заняття індивідуально відпрацьовуються на консультаціях за графіком. Форми відпрацювання встановлюються викладачем.

Політика академічної доброчесності

Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт – це плагіат. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ в додатку до силабусу).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Дозволяється використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів у режимі «без звуку» під час лекційних та практичних занять виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, отримання довідкової інформації тощо).

Під час іспиту використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перекладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу grechnevamarina@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

---

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (посилання на сторінку сайту ЗНУ)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методу проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>